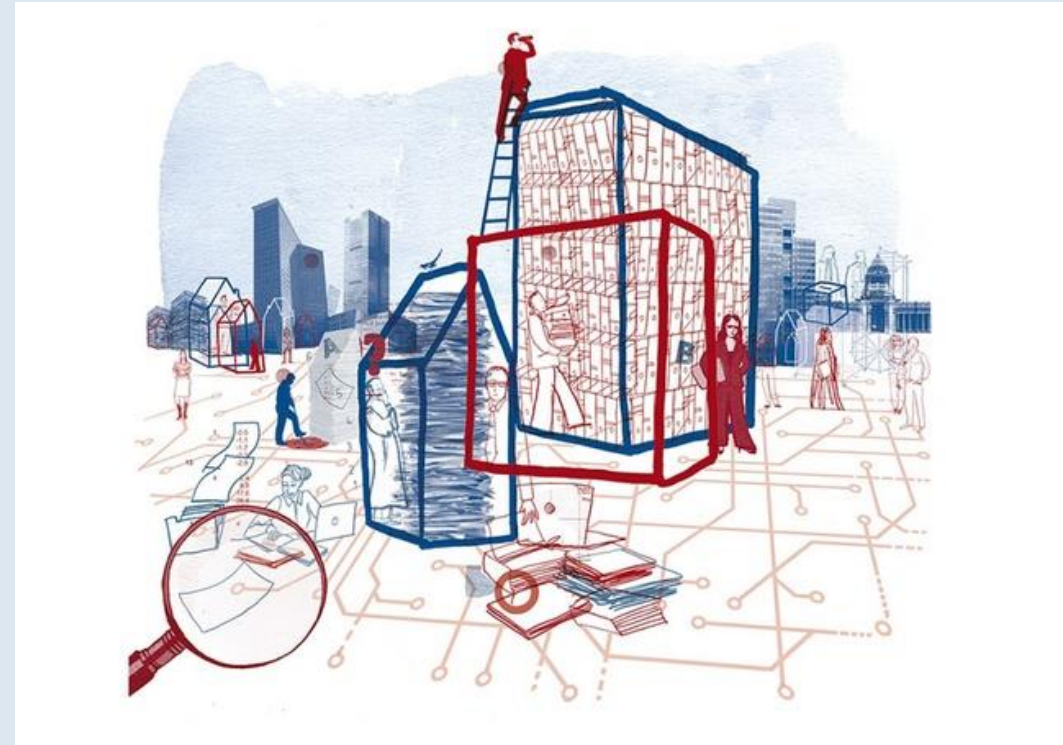

Openbaarheid van bestuur en examenresultaten

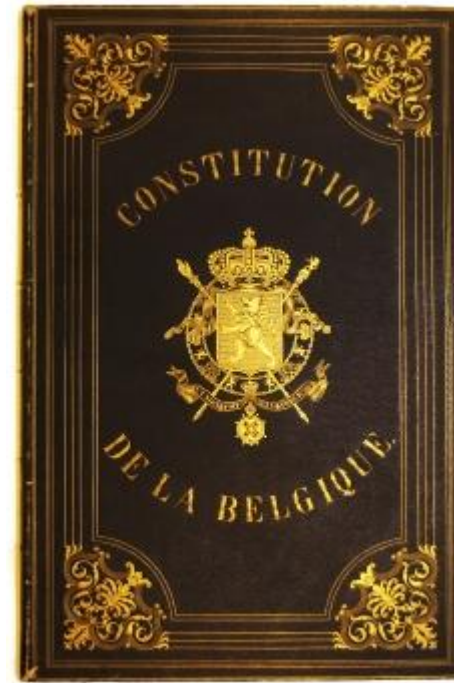

Prof. dr. Frankie Schram

Openbaarheid van bestuur

Artikel 32 Gw.

Jeder heeft het recht elk bestuursdocument te raadplegen en er een afschrift van te krijgen, behoudens in de gevallen en onder de voorwaarden bepaald door de wet, het decreet of de regel bedoeld in artikel 134.

Artikel 32 Gw.

Gevolgen

- Een bevoegdheidsverdelende regel: van belang hier is hoofdstuk 3 van titel II van het bestuursdecreet
- Uitzonderingen zijn mogelijk maar enkel binnen de grenzen van artikel 10 EVRM
 - bij wet bepaald
 - in een democratische samenleving noodzakelijk
 - Ter bescherming van welbepaalde private en publieke belangen
- Grondwetgever ging uit van **relatieve** uitzonderingsgronden
- GwH: uitzonderingen moeten steeds ***in concreto*** worden beoordeeld
 - In principe geen algemene uitzonderingsgronden waarbij een bepaald type van documenten worden uitgesloten van de openbaarheid van bestuur

Artikel 32 Gw.

Doelstelling

- Kennis van de informatie in het bezit van de overheid – emancipatie
- Opbouw van maatschappelijk druk op grond van de verkregen informatie
 - Burger als controleur van het beleid
 - Burger als controleur van de door de overheid ingezette middelen: worden de middelen doelmatig ingezet
 - Burger als meedenker van beleid
 - Burger als medebehartiger van het algemeen belang

Bestuurs- document

alle informatie, ongeacht de drager ervan, die in het bezit is van een overheidsinstantie

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR DE OVERHEID

Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur

In principe geen algemene uitzonderingsgronden, d.w.z. dat bepaalde documenten zomaar worden uitgesloten van de openbaarheid van bestuur

Geen uitsluiting omwille van het (mis)(ge)bruik dat er eventueel van kan worden gemaakt zeker wanneer dit op indirecte wijze kan gebeuren (bv. via het opstellen van rankings)

Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur

Mogelijkheid van uitzonderingsgronden

- GwH 169/2013 + GwH 167/2018
 - Steeds beoordeling in concreto: “*de uitzonderingen op dat recht in beginsel een onderzoek geval per geval van de verschillende aanwezige belangen vereisen*”
 - Impliciet standstill beginsel: legt de wetgever de verplichting op om geen afbreuk te doen aan de rechten die in de wetgeving worden gewaarborgd tenzij in het algemeen belang en voor zover dit wordt verantwoord.
 - Uitgangspunt is dat uitzonderingsgronden een beperking zijn op een grondrecht en daarom:
 - Limitatief moeten worden geïnterpreteerd
 - Geen uitzonderingsgronden met onbeperkte levensduur als daar geen reden toe is
 - Geen algemene uitzonderingsgronden

Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur

Mogelijkheid van uitzonderingsgronden

- “hoeft de openbaarheid van bestuur, zoals gewaarborgd door de voormelde grondwetsbepaling, niet noodzakelijk verband te houden met het bestaan van een eenzijdige bestuurshandeling. Het is immers voldoende dat de administratieve overheid in het bezit is van de bestuursdocumenten waarvan de inzage of de mededeling wordt gevraagd.”
- “Door het mogelijk te maken dat een wetgever kan bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden kan worden afgeweken van het beginsel van de administratieve transparantie heeft de Grondwetgever niet uitgesloten dat de toegang tot bepaalde documenten aan voorwaarden wordt gekoppeld of wordt beperkt, voor zover die beperkingen redelijk verantwoord zijn en geen onevenredige gevolgen met zich meebrengen.”
- “Uit de rechtspraak van het Grondwettelijk Hof lijkt te kunnen worden afgeleid dat die grondwetsbepaling zich weliswaar niet verzet tegen een algemene en absolute uitzondering op het recht op toegang tot bestuursdocumenten, maar enkel voor zover die maatregel evenredig is met het door de decreetgever nagestreefde doel. Inzonderheid moet worden aangetoond waarom er niet mee kan worden volstaan in een procedure te voorzien waarbij het belang van de openbaarheid wordt afgewogen tegen andere motieven van algemeen belang.”

Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur

Mogelijkheid van uitzonderingsgronden

- “Volgens het Grondwettelijk Hof heeft de Grondwetgever, door toe te staan dat een wetgever zou kunnen bepalen in welke gevallen en onder welke voorwaarden van het beginsel van de openbaarheid kan worden afgeweken, niet uitgesloten dat de toegang tot *bepaalde* documenten afhankelijk zou worden gemaakt van het bewijs van een bijzonder belang.”
 - Adv. RvS nr. 63.130/3 van 16 mei 2018, *Parl.St.* Vl.Parl. 2017-2018, nr. 1656/1.
- “Het Grondwettelijk Hof oordeelde dat, mede in het licht van artikel 10 van het Europees Verdrag voor de rechten van de mens, dat een analoge draagwijdte heeft, een beperking van het recht op toegang tot bestuursdocumenten moet worden toegestaan door een voldoende precieze wettelijke bepaling, moet beantwoorden aan een dwingende maatschappelijke behoefte in een democratische samenleving en evenredig moet zijn met de daarmee nagestreefde wettige doelstelling.”
 - Adv. RvS nr. 68/572/3 van 26 januari 2021, *Parl.St.* Vl.Parl. 2020-2021, nr. 780/1.

Uitzonderingen op de openbaarheid van bestuur

Informatie op het individuele niveau

= informatie van persoonlijke aard (houdt een waardeoordeel in): noodzaak om een belang aan te tonen: aantonen dat de aanvrager door die informatie persoonlijk en direct wordt geraakt in zijn rechtspositie

Maar: arrest Raad van State waarin gesteld wordt dat kan worden overgegaan tot anonimisering: in dit geval gaat het niet langer om informatie van persoonlijke aard

Uitzonderingsgrond in artikel II.34, 2° van het Bestuursdecreet: afbreuk aan de bescherming van de persoonlijke levenssfeer

Informatie op schoolniveau

Houdt niet langer informatie in van een natuurlijke persoon (geclusterd)

Uitzonderingsgrond in artikel II.34, 2° van het Bestuursdecreet is heel wat moeilijker inroepbaar

Conceptnota

- p.7: de overheid wil decretaal uitsluiten dat de resultaten opvraagbaar zijn ikv openbaarheid van bestuur. Men verwijst daarvoor naar de beperking van de openbaarheid die de Franstalige gemeenschap in de regelgeving heeft ingeschreven. Die regelgeving is nog nooit juridisch aangevochten dus er zijn twijfels of ze effectief kan standhouden als dat in Vlaanderen wel zou gebeuren.
- p.5: de resultaten van de toetsen zullen jaarlijks aan de onderwijsinspectie (en andere actoren) bezorgd worden, zodat ze ook gebruikt kunnen worden om gedifferentieerd door te lichten

Conceptnota

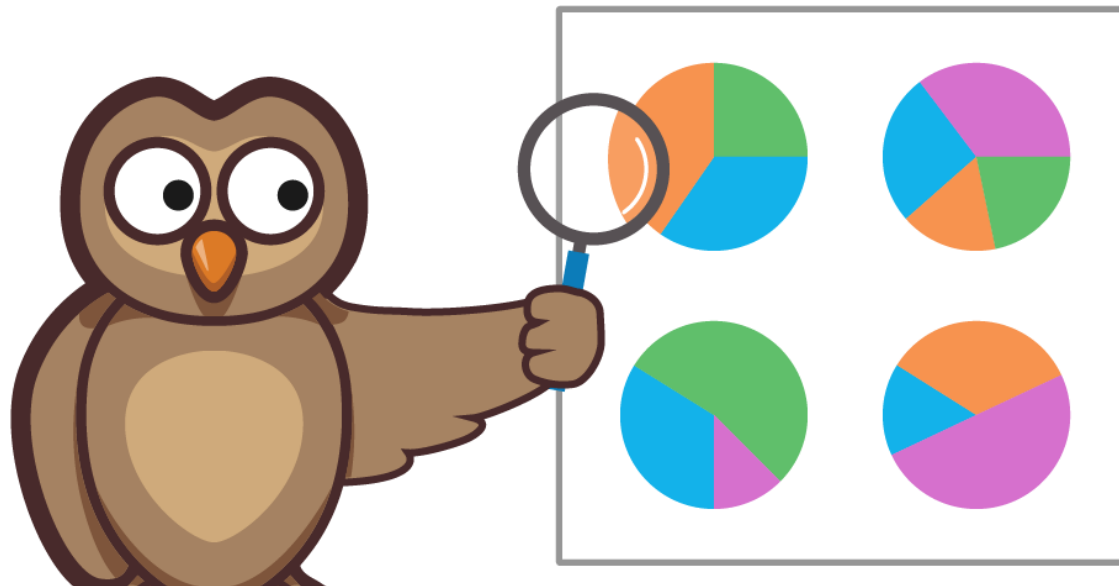
Kan de decreetgever een specifieke geheimhoudingsbepaling opnemen?

- Ja: artikel II.34, 1° Bestuursdecreet: een aanvraag tot openbaarmaking kan worden afgewezen als de openbaarmaking afbreuk doet aan een geheimhoudingsverplichting, vastgesteld in een aangelegenheid waarvoor de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest bevoegd is.
 - Dit kan in een decreet zijn geregeld, maar ook in een federale wet, op voorwaarde dat het een aangelegenheid betreft die intussen is overgedragen naar de Vlaamse Gemeenschap of het Vlaamse Gewest
- Problematische uitzonderingsgrond: laat toe om iets uit te sluiten zonder dat er een belang mee gediend is – leidt tot koterijen
- Hoewel deze uitzondering duidelijk een absoluut karakter heeft en bijgevolg geen afwegingsproces vereist, dient deze uitzonderingsgrond bekeken te worden in het licht van de geheimhoudingsverplichtingen die in andere wetgeving bestaat, en de manier waarop deze geheimhouding is opgelegd.
- Het opleggen van een geheimhoudingsbepaling moet beantwoorden als uitzondering op de openbaarheid van bestuur aan de voorwaarden die artikel 32 Gw. stelt.
- Een geheimhoudingsbepaling – zoals de meeste beroepsgeheimen bv. – slaan op personen en niet op overheidsinstanties zodat ze in principe niet kunnen worden ingeroepen in het kader van de openbaarheid van bestuur.

Ranking

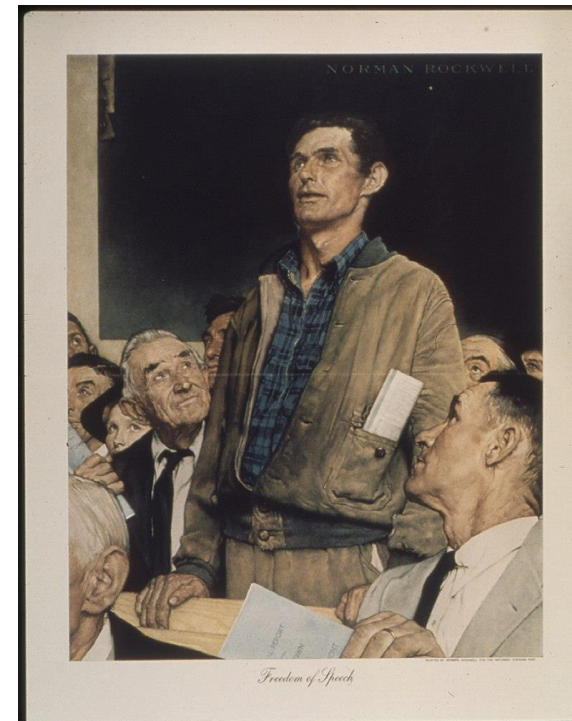
Algemeen

- Risico van rankings dat ze ongenueanceerde cijfers bevatten die fungeren als indicator:
 - Onvolledige uitspraak over kwaliteit.
 - Er kunnen gevolgen aan worden verbonden die geen rekening houden met de contextualiteit waarin die cijfers tot stand zijn gekomen.

Algemeen

- Principe = informatie is vrij
- Men mag geen inbreuk plegen op de (journalistieke) vrijheid van meningsuiting (artikel 10 EVRM, artikel 19 en 25 Gw.)

Hergebruik

- Het betreft mogelijks een vorm van **hergebruik**: als de overheid zelf geen rankings opmaakt, dan betekent dit nog niet dat er geen ranking kunnen worden opgemaakt op grond van gegevens die verkregen zijn op grond van de openbaarheid van bestuur
 - Maar onderwijsinstellingen worden uitgesloten van het decreet hergebruik
 - Dit betekent evenwel niet dat hergebruik uitgesloten is, maar dat de voorwaarden voor dit hergebruik niet vallen onder hoofdstuk 4 van titel II van het bestuursdecreet
 - Bovendien is de vraag of de uitsluiting nog zal standhouden in de toekomst

Spiegelen

- Art. 44 van het Décret du 2 juin 2006 relatif à l'évaluation externe des acquis des élèves de l'enseignement obligatoire et au certificat d'études de base au terme de l'enseignement primaire (Franse Gemeenschap)
 - voert een verbod op openbaarmaking in
 - voert een verbod op ranking in
 - Helaas nog geen toetsing gebeurd door het Grondwettelijk Hof
- Moet Vlaanderen het slechte voorbeeld volgen?
- Neiging in Vlaanderen om de openbaarheid te beperken tot wat de overheid openbaar wil maken
 - = paternalisme
- In strijd met de vrijheid van meningsuiting en in strijd met openbaarheid van bestuur

Oplossing

- Het is beter om cijfergegevens zoveel als mogelijk te contextualiseren
- Erop wijzen dat voorzichtig moet worden omgegaan met deze gegevens
- Woord en wederwoord
- Nieuws is vluchtig

